Jaarverslag 2019

Resultaten en werkzaamheden

Vluchtelingenwerk – Samenspraak Bunnik (VWSB) is een onafhankelijke vrijwilligersorganisatie die de belangen behartigt van de vluchtelingen die zich aan onze begeleiding toevertrouwen. Het doel van de begeleiding die VWSB biedt is om vluchtelingen zelfredzaam te maken en om zich thuis te laten voelen in de gemeente en in Nederland. De vrijwilligers vormen de verbinding tussen de vluchteling en alle organisaties waar hij/zij mee te maken heeft gedurende twee tot drie jaar na aankomst in de gemeente. De coördinator is - met ondersteuning van een administratief medewerker - de algemeen leidinggevende. Het bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid.

De begeleiding bestaat uit het geven van ondersteuning bij alles wat nodig is om te kunnen starten met het leven in Nederland. Belangenbehartiging betekent dat je opkomt voor de vluchtelingen daar waar het spaak loopt of dreigt spaak te lopen.
De vele eisen en verplichtingen voortkomend uit wet- en regelgeving vragen vaak om een menselijke vertaalslag. Het blijkt nogal eens dat de situatie van een nieuwkomer in Nederland niet past binnen alle regels en voorschriften. Dat betekent dat soms uitgebreid gemaild en gebeld dient te worden met de belastingdienst, de ziektekostenverzekeraar, de sociale verzekeringsbank, de BGHU, de woningcorporatie, de sociale dienst, enzovoort.
Niet alleen de vluchtelingen zelf openen je ogen voor een vaak onbekende wereld, ook op het vlak van het georganiseerde Nederland gaat er een wereld voor je open. Het werk kent vele uitdagingen en geeft een grote mate van voldoening!

Aantal vluchtelingen in de gemeente Bunnik

De overheid legt elk half jaar aan alle gemeenten in Nederland de verplichting op om een x-aantal statushouders te huisvesten. Dit heet de Taakstelling Huisvesting Vergunninghouders. Voor Bunnik gold in 2019 een taakstelling van 12 personen. Met een achterstand uit 2018 van drie personen dienden 15 personen gehuisvest te worden. Eind 2019 was er nog een achterstand van zeven personen. De verwachting is dat de taakstelling voor geheel 2020 twaalf personen zal bedragen. Met de achterstand uit 2019 is het de bedoeling dat er in 2020 19 personen gehuisvest worden.

Huisvesting	*Achterstand*	*Taakstelling*	*Totaal te huisvesten*	*Gerealiseerd*	*Naar volgend jaar*
2016	*-1*	*38*	*37*	*18*	*19*
2017	*19*	*21*	*40*	*34*	*6*
2018	*6*	*22*	*28*	*25*	*3*
2019	*3*	*12*	*15*	*8*	*7*
2020	*7*	*12**	*19**	*7* *(per 1 mrt 20)*	*..*

* = schatting

Camminghalaan 27a ■ 3981 GD Bunnik ■ telefoon (030) 6570700
info@vwsbunnik.nl ■ IBAN NL08 RABO 0304 0855 02 ■ KvK 41182992
www.vwsbunnik.nl

Het totaal aantal vluchtelingen in begeleiding op 31 december 2019 bedroeg 67 personen op 21 adressen. In 2019 is van de 18 vluchtelingen die in 2016 gehuisvest zijn, de begeleiding afgerond. De verwachting is dat de komende jaren ongeveer 15 tot 20 vluchtelingen per jaar gehuisvest worden. Zowel de IND als het COA heeft aangegeven een stijging te verwachten van het aantal asielzoekers dat naar Nederland komt en een verblijfsvergunning krijgt.

Achterstand IND en beperkt woningaanbod

Met het teruglopen van het aantal vluchtelingen uit Syrië is het aantal medewerkers van de IND fors ingekrompen. Dat heeft nu tot gevolg dat er lange wachtlijsten zijn ontstaan voor dat überhaupt een asielverzoek in behandeling wordt genomen. De wachttijd kan oplopen tot meer dan twee jaar! Tegelijkertijd is er in gemeenten een tekort ontstaan aan sociale huurwoningen. Beide ontwikkelingen betekenen dat er veel meer vluchtelingen in de AZC's verblijven dan was voorzien. Dat betekent dat gemeenten achterstanden opbouwen in de taakstelling, terwijl tegelijk een hogere taakstelling verwacht wordt. VluchtelingenWerk Nederland constateert dat het asielsysteem is vastgelopen. Voor het rapport en meer informatie hierover, zie: https://bit.ly/2ubhVgi.

De achterstand bij de IND heeft ook gevolgen voor de vluchtelingen in Bunnik, met name bij de afhandeling van gezinsherenigingen. Een vluchteling die asiel heeft gekregen vraagt binnen drie maanden na statusverlening hereniging aan met zijn gezinsleden. Regelmatig verblijven gezinsleden in een vluchtelingenkamp of in andere moeilijke omstandigheden.
Met de achterstanden van de IND worden procedures maximaal opgerekt en in een aantal gevallen is de IND verplicht boetes te betalen aan de vluchteling omdat beslistermijnen overschreden worden. Deze traagheid veroorzaakt intense zorgen en verdriet bij de vluchtelingen die weinig anders kunnen doen dan afwachten. De over te komen gezinsleden zijn in essentie vluchtelingen, maar zonder de mogelijkheid om te kunnen reizen vanwege o.a. gebrek aan een veilige omgeving, geld en documenten. Bij een aanvraag in Nederland zouden zij asiel gekregen hebben. Het is daarom extra schrijnend dat de gezinsherenigingsprocedures zó veel eisen stellen aan de vluchtelingen dat deze procedures nogal eens meerdere jaren kunnen duren. Dit leidt tot langlopende juridische processen die de Nederlandse Staat geld kosten en veel tijd vragen van een al overbelast rechtssysteem. VWSB spant zich in om zo goed mogelijk de vluchtelingen bij te staan, zorgvuldig de aanvraag van documenten te voorzien en de IND tot spoed te manen.

Het team van VWSB

De maatschappelijk begeleiders vormen de kern van onze organisatie. Samen met de twee taalcoach-coördinatoren en de werkcoach vormen zij onder leiding van de algemeen coördinator het team van VWSB. Net als in 2018 waren ook in 2019 negen maatschappelijk begeleiders actief. Zij begeleidden gemiddeld negen à tien vluchtelingen (gezinnen en alleenstaanden) op zo'n drie à vier adressen. Het team richt zich op vier gebieden: maatschappelijke begeleiding, gezinshereniging, inburgering/ taalcoaching en werkcoaching.

Maatschappelijke begeleiding

In de eerste maanden staan vooral administratieve en financiële regelzaken voorop, zoals inschrijving in de gemeente, aanvraag uitkering, aanvragen toeslagen, inrichting woning, aanschaf fietsen en alle andere noodzakelijke voorzieningen. Ook worden in de beginperiode de inburgering en de inzet van een taalcoach geregeld. Als er sprake is van gezinshereniging, dan wordt dat ter hand genomen.

De overheid communiceert steeds meer digitaal. Om toegang te krijgen tot overheidsdiensten dien je steeds vaker te beschikken over een DigiD met SMS-controle. Alleen al het aanvragen van een DigiD kan de nodige inventiviteit van een begeleider vragen bij een vluchteling die geen Nederlands of Engels spreekt, nog geen e-mailadres heeft en die een eenvoudige telefoon heeft met vooral Arabische tekens.
A. wil starten met de inburgering. Hiervoor dient hij een lening bij DUO aan te vragen. Je vraagt A. om zijn inloggegevens voor DigiD. Hij heeft deze informatie, ondanks je verzoek niet meegenomen. Wel laat A. zien dat hij sms-berichten met een code heeft ontvangen. Dat klopt, maar de code van de DigiD is toch echt weer een andere. De aanvraag wordt later bij A. thuis gedaan waar - na opnieuw enige uitleg - uit een laatje een briefje wordt gehaald waarop de juiste inloggegevens staan vermeld.

Na deze intensieve eerste periode komen de mensen enigszins tot rust. Men is blij dat de AZC-periode voorbij is en dat men zich kan richten op de toekomst. Er komen nu andere zaken aan bod zoals de verwerking van alles wat er is gebeurd, sluimerende gezondheidsproblemen, heimwee, soms een andere kijk op opvoeding en man/vrouwverhoudingen en het leren van die moeilijke Nederlandse taal. Dit traject vindt veelal plaats in combinatie met het vinden van vrijwilligerswerk of zo mogelijk betaald werk. Veel lost zich in de loop van de tijd op met ondersteuning van de maatschappelijk begeleider, de taalcoach, de werkcoach en indien beschikbaar ook met landgenoten en familie die al wat langer in Nederland wonen.

Het ontmoeten van landgenoten èn inwoners van de gemeente staat centraal tijdens de interculturele maaltijden die twee keer per jaar georganiseerd worden in de Witte Huisjes en tijdens de barbecue die elke zomer bij de sociaal culturele vereniging Yumbo wordt gehouden. Op de BBQ komen alle vluchtelingen woonachtig in de gemeente en alle medewerkers samen voor een ontspannen en gezellige avond. Tijdens het Intercultureel Eethuis is iedereen van harte welkom om met elkaar te praten en samen te genieten van alle meegebrachte gerechten.

De Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug (RSD) is voor VWSB een belangrijke partner. Enerzijds in verband met de aanvraag van de uitkering, anderzijds voor begeleiding bij het traject naar werk. In 2018 is de RSD gestart met het Team Nieuwe Inwoners. Dit team richt zich op het traject naar werk van de vluchtelingen die vanaf 2013 in het RSD-gebied zijn komen wonen. De samenwerking met dit team verloopt over het algemeen goed en waar verschillen van inzicht ontstaan over het te volgen traject wordt het - samen met de vluchteling - een punt van gesprek. Het uitgangspunt van de bijstandswet is om via de kortst mogelijke weg naar werk in het eigen inkomen te voorzien. Dit verhoudt zich niet altijd tot de situatie van iemand die de taal nog moet leren en te maken heeft met verlies van huis en haard, het zich thuis gaan voelen in de nieuwe woonplaats en het leren omgaan met de ongeschreven gedragsregels. Dit alles heeft tijd nodig.

Gezinshereniging

In 2019 konden we terugkijken op een succesvolle hereniging van een moeder met twee van haar kinderen. Dit betrof een procedure van vele jaren die liep tot aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Ook een tweede hereniging werd succesvol afgerond, een moeder met drie kinderen kon zich bij haar man voegen. Eind 2019 waren nog vier gezinsherenigingen in behandeling.

Inburgering en taalcoaching

VWSB meldt de vluchtelingen aan op een inburgeringstraject, vraagt een lening aan en volgt het verloop van het traject actief. In de inburgeringswet is een aantal termijnen gesteld en van belang is dat de vluchteling daaraan voldoet. Is dat niet het geval dan dient tijdig ontheffing of vrijstelling aangevraagd te worden of anderszins actie ondernomen te worden. Gebeurt dat niet op tijd dan kan de overheid een boete opleggen en de vluchteling verplichten de lening terug te betalen. Verloopt het traject positief en behaalt de vluchteling binnen de gestelde termijnen de inburgering, dan wordt de lening kwijtgescholden. In Bunnik is in nog geen enkel jaar een boete opgelegd.

Voor elke vluchteling die bezig is met de inburgering kan een taalcoach ingeschakeld worden. Elke week wordt een uur tot anderhalf met elkaar gesproken. De taalcoach biedt ondersteuning bij het spreken in het Nederlands. Het inburgeringsprogramma kan een leidraad bieden voor deze ondersteuning. Tussen de regels door biedt zo'n contact veel meer. Alle vragen van zowel de taalcoach als de nieuwkomer over de landen waar men vandaan komt of waar men geweest is, kunnen aan bod komen. Ook persoonlijke zaken worden vaak gedeeld. Zo'n contact duurt gemiddeld 2 jaar. Sommige contacten monden uit in vriendschappen.

In 2019 zijn veertien nieuwe taalcoachtrajecten gestart. Er waren gedurende het jaar 65 taalcoaches actief. De taalcoaches worden met hun 'anderstalige' gematcht door hun lokale taalcoachcoördinator. De coördinator van Odijk, Dicky den Ouden is in 2019 gestopt en wij zijn op zoek naar een vervanger.

Taalcoach: Nu S. zo goed Nederlands spreekt voeren we soms hele indringende gesprekken waar ik op mijn beurt veel van leer. Zo heb ik altijd gedacht dat er in Bunnik niet gediscrimineerd werd maar door haar begrijp ik nu beter wat discriminatie eigenlijk inhoudt. Het is vaak heel subtiel en onbedoeld aanwezig. Over het contact met andere ouders op de basisschool, zei ze: "ach, de mensen doen niet vervelend tegen mij maar ik hoor er niet bij en ik voel me altijd de mindere".

VWSB is lid van de organisatie Het Begint met Taal, die trainingen en webinars organiseert. Bij voldoende deelname biedt een van de bestuursleden van VWSB, deskundig op het gebied van taal, een workshop aan over spreekvaardigheid. Twee keer per jaar houden de taalcoachcoördinatoren een bijeenkomst voor alle taalcoaches in de gemeente.

Nieuwe inburgeringswet

De overheid heeft geconstateerd dat de resultaten van de Inburgeringswet uit 2013 achterblijven bij wat wordt beoogd. Daarop is door de overheid een Veranderopgave Inburgering in gang gezet. Deze veranderingen houden feitelijk in dat er een gehele nieuwe inburgeringswet wordt ingericht, inclusief een nieuw financieringsstelsel. De gemeenten en de RSD zijn in 2019 gestart met de voorbereidingen op deze wet die op 1 juli 2021 in werking treedt. Ook het regionale bestuursplatform Utrecht10 is nauw betrokken bij de ontwikkelingen.

De belangrijkste wijziging is dat de regie die in 2013 bij de inburgeraar zelf is gelegd, weer bij de gemeenten komt te liggen. In deze regio komt de regie te liggen bij de RSD. Het voeren van regie betekent dat gemeenten aan alle nieuwkomers een aanbod doen voor een taalscholingstraject.

Het traject wordt voor vluchtelingen die een bijstandsuitkering ontvangen, uitgebreid met een traject naar (vrijwilligers)werk. Het uitgangspunt van de bijstand, onderdeel van de Participatiewet is ondersteuning te bieden bij de kortst mogelijke weg naar werk, terwijl in de nieuwe inburgeringswet de opdracht is dat een nieuwkomer een zo hoog mogelijk taalniveau bereikt. Hoe deze verschillende uitgangspunten zich in de praktijk tot elkaar verhouden, zal blijken.

De intentie van de gemeenten in onze regio is om met voldoende aandacht voor taal en integratie duurzame uitstroom te realiseren. Dat wil zeggen, de kortst mogelijke weg naar werk is niet perse leidend.

Maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen en het begeleiden bij zelfredzaamheid is van oudsher een kerntaak van de vluchtelingenwerkgroepen. Maatschappelijke begeleiding is en blijft een onderdeel van de inburgeringswet maar de inhoud en de financiering van de begeleiding zullen veranderen. Het is nog onduidelijk hoe de inhoud er precies uit komt te zien en welke financiering daarvoor beschikbaar wordt gesteld. In april 2020 heeft de overheid beslist dat gemeenten in Nederland extra financiering zullen ontvangen voor de uitvoering van de wet.

In 2020 maakt de RDWI/RSD in opdracht van de gemeenten een plan op hoofdlijnen betreffende de nieuwe inburgeringswet, wat gevolgd gaat worden door een implementatieplan. De vw-groepen is toegezegd hier nauw bij betrokken te worden.

Werkcoaching

Het blijkt dat in bijna alle gevallen de uitstroom van vluchtelingen uit de bijstand succesvol verloopt, maar duidelijk is dat een traject naar werk tijd en doorzettingsvermogen vraagt, zowel van de vluchteling als van de ondersteuning.

Het lukte cliënt B. niet om werk te vinden en hij was nogal kritisch op het aanbod van de RSD. Hij werd aangespoord om maar 'gewoon' aan de slag te gaan. De begeleider van VWSB begreep dat hij juist graag aan het werk wilde. Wat was er aan de hand? B. bleek last te hebben van sombere gevoelens en faalangst. Met toestemming van de RSD kreeg hij een werkervaringsplaats en een belastbaarheidsonderzoek. Dat leidde tot erkenning van zijn problematiek en tot afname van de sombere gevoelens. B. ervaart nu een zinvoller toekomstperspectief. En samenwerking loont!

Het hebben van parttime werk of het hebben van werk aan de onderkant van de arbeidsmarkt, de zogenaamde 'broodbaan' levert nogal eens problemen op, zowel op het financiële vlak als op het psychische vlak. Parttime werk blijkt lastig te verrekenen met een bijstandsuitkering en werk aan de onderkant van de samenleving is vaak kortdurend met als gevolg opnieuw kans op financiële problemen. De vluchteling wil het graag goed doen in zijn nieuwe leefomgeving, maar heeft, zeker in de eerste jaren vaak te maken met zorgen over schulden en onzekerheid over de toekomst.

In het schema is een overzicht gegeven van de trajecten waar de vluchtelingen mee bezig zijn. Trajecten kunnen samenlopen, bijv. een inburgeringstraject kan samenlopen met een traject naar werk. Een traject naar werk kan een vakopleiding zijn (MBO) al dan niet in combinatie met een baan, maar kan ook bestaan uit het volgen van trainingen die door de RSD worden ingezet.

Traject van de vluchtelingen per 31 dec	Aantal volwassen statushouders	Begeleiding tussentijds gestopt	Inburgering bezig	Inburgering afgerond en geslaagd	Traject naar werk	Werk / eigen bedrijf*
2016	13	--	--	13	3	10
2017	17	2	9	6	7	3
2018	11	--	10	1	1	2
2019	7	--	7	--	1	--

* = gericht op duurzame uitstroom

De werkcoach van VWSB heeft in 2019 tien vluchtelingen gecoacht, acht mannen en twee vrouwen. Werkcoaching in Bunnik vindt over het algemeen plaats in samenspraak met de RSD. In een aantal gevallen is de cliënt niet of niet meer bekend bij de RSD omdat men al werk heeft. Sommige vluchtelingen zijn op zoek naar ander werk of hebben vragen over de regelingen rondom werk.

De RSD hanteert het adagium 'van droombaan naar broodbaan', VWSB hanteert bij voorkeur 'van droombaan naar reële baan'. Een reële baan biedt perspectief, ook op de langere termijn. Waar een opleidingstraject meer kans op een zinvolle en bij de vluchteling passende toekomst biedt, worden de mogelijkheden nader onderzocht en wordt getracht daarvoor financiering te vinden.

Praktische Ondersteuning

In 2019 zijn wij gestart met een Werkgroep Praktische Ondersteuning. Deze vrijwilligers bieden waar nodig hand-en-spandiensten ten behoeve van een aantal praktische zaken rond de inrichting van woningen, soms in een adviserende rol en in andere gevallen het samen met de vluchteling uitvoeren van bepaalde kleine klussen. Dit blijkt een goede aanvulling op ons aanbod.

In 2019 hebben wij via de wethouder aandacht gevraagd voor de overname van huisraad in de door de woningcorporaties aangeboden woningen. In eerdere jaren hebben de vluchtelingen, via onze bemiddeling hier dankbaar gebruik van gemaakt, maar de laatste jaren gebeurde dit steeds minder. Het is nu weer een actief aandachtspunt voor de corporaties.

Samenwerking in de regio

Sinds 2008 vormt VWSB met Steunpunt Vluchtelingen De Bilt, Vluchtelingenwerkgroep Utrechtse Heuvelrug en Vluchtelingenwerkgroep Wijk bij Duurstede een hecht samenwerkingsverband.
Dit uit zich in regelmatig coördinatorenoverleg, bestuurlijk overleg en het bevorderen van de deskundigheid van vrijwilligers.

In 2019 hebben wij in het kader van de AVG, de Europese regelgeving over privacy een bijeenkomst gehouden waarbij de vrijwilligers aan de hand van een inleiding en casuïstiek zich de materie eigen konden maken. De bijeenkomst werd besloten met een heerlijke maaltijd in het Postiljon Hotel te Bunnik.

Met acht zelfstandige vw-organisaties in de provincie is contact over actuele zaken en worden ervaringen uitgewisseld.

Gebruik van fondsen

In 2019 hebben wij ten behoeve van de cliënten van diverse fondsen gebruik gemaakt.
Een fonds waar VWSB al jaren intermediair voor is, is het Jeugdfonds Sport- en Cultuur. In 2019 maakten 18 kinderen van dit fonds gebruik voor zwemlessen (13 kinderen), voor voetbal, gymnastiek en gitaarles.

Voor bijzondere, incidentele kosten is in 2019 gebruik gemaakt van het Nationaal Kinderfonds, Stichting Babypakketten, Caritas in Bunnik en Odijk. Dit betrof vooral bijdragen voor kinderen die kwamen in het kader van gezinshereniging en voor babypakketten bij geboortes.
Het Steunfonds Vluchtelingen Bunnik voorzag in de reiskosten van gezinshereniging en leverde een bijdrage voor de aanschaf van tweedehands computers. Daarnaast heeft het fonds enkele bijdragen ter beschikking gesteld aan oud-cliënten. Daarover valt binnenkort meer te lezen in het jaarverslag van het Steunfonds: https://vwsbunnik.nl/steunfonds/.
Zoals elk jaar hebben alle cliënten van VWSB met een kleine beurs een kerstpakket ontvangen via de kerstpakkettenactie van de Lions Club.

Het bestuur

Het bestuur van de Stichting is eindverantwoordelijk voor het reilen en zeilen van de organisatie. De dagelijkse leiding is in handen van de algemeen coördinator.
In 2019 heeft een bestuurslid afscheid genomen. Het bestuur bestaat momenteel uit vier leden. Belangrijke bestuurstaken zijn het zorgdragen voor een gezonde financiële positie en goed werkgeverschap. Het financiële jaarverslag is te vinden op onze site via deze link:
https://vwsbunnik.nl/wp-content/uploads/2020/03/VWSBjaarrekening2019.pdf
Het bestuur is op zoek naar een algemeen bestuurslid.

Vacatures

In 2019 zijn enkele vacatures ontstaan, met name in Odijk. Het gaat om een maatschappelijk begeleider en een taalcoachcoördinator. VWSB heeft nieuwe taalcoaches kunnen werven door te adverteren in nieuwsbrieven die in de buurten verschijnen.

Bunnik, april 2020.